

بسم الله الرحمن الرحيم

درسنامه سطح سه

موضوع: تقلید

تهیه شده در موسسه یاران سبز موعود (عج الله تعالی فرجه الشریف)

شخصی بیمار شد. ابتدا به بیماری خود توجهی نکرد بعد از چند روز بیماری او جدی تر شد و او شروع به خود درمانی کرد. هرچقدر دیگران به او گفتند که به دکتر برو و سر خود دارو نخور نپذیرفت. گفت من خودم می دانم چه بخورم.

بعد از مدتی باز بیماری او شدیدتر شد. باز پیش دکتر رفت و از این و آن درمانهایی را می پرسید و انجام می داد، از داروهای من درآوردی تا داروهای شیمیایی که این و آن پیشنهاد می کردند. اما باز هم بیماری او خوب نشد. این بار مجبور شد به سراغ پزشک برود اما به جای پزشک متخصص به سراغ پزشک عمومی رفت. آن پزشک چند دارو به او داد و گفت که حتما پیش پزشک متخصص برو. ولی او به خوردن همان داروها اکتفا کرد و پیش پزشک متخصص نرفت.

بعد از مدتی باز حال او بدتر شد و مجبور شد که پیش پزشک متخصص برود ولی دیر شده بود و پزشک به او گفت باید بستری شود ولی او نپذیرفت و بعد از مدتی از پا افتاد و او را به بیمارستان بردند و بستری نمودند، ولی دیگر دیر شده بود و بیماری در بدن او پیشرفت کرده بود و کاری برای او نمی شد کرد.

به نظر شما آیا رفتار این شخص عاقلانه و منطقی بود؟ بهترین کار برای درمان بیماری سختی که داشت چه بود؟ این راه را چه کسی باید به او معرفی می کرد؟ اگر الان به دادگاه برود و از آن پزشک شکایت کند که او مرا درمان نکرد یا باعث شد این اتفاق برای من بیافتد کسی به او حق می دهد؟

یادآوری: (بهتر است در تمام مراحل درس پاسخهای درست و منطقی روی تخته نوشته شود تا در ادامه با نشان دادن همان پاسخها استدلال کنیم و مسیر بحث را رو به سمت موضوع مورد نظر سوق دهیم).

شما کلاس چندمید؟ ریاضی دوست دارید؟ معمولاً برای این که از درس ریاضی نمره خوب بگیرید چه کار می کنید؟ برای اینکه به سوالات ریاضی بهترین جواب را بدهید و نمره خوب بگیرید چه کار می کنید؟

اگر نزدیک شروع امتحانات معلم ریاضی کلاس حل اشکال بگذارد و شما سرشار از اشکالات ریاضی باشید در آن کلاس شرکت می کنید یا سوالات خود را از مادرتان می پرسید؟ کدام درست است؟

اگر از شما پرسند چرا جبر را اینگونه حل می کنید؟ چه می گوید؟ می گوید مادرم گفته، خودم گفتم، یا از معلم ریاضی یاد گرفتم؟ کدام درست است؟

اگر کامپیوتر شما خراب شود آیا به سراغ متخصص می روید یا اینکه خودتان دست به کار می شوید و آنرا درست می کنید؟

وقتی برای درمان یک بیماری دارو می خورید، اگر از شما پرسند چرا این دارو را می خوری؟ کدام درست است؟ خودم می دانم به دردم می خورد یا چون پزشک تجویز کرده می خورم؟

اگر ماشین پدرتان خراب شود و خودش مکانیک نباشد، آنرا خودش تعمیر می کند یا اینکه به تعمیرگاه می برد؟

(با اشاره به پاسخهای صحیح روی تخته) بله کتاب و معلم خوب بهترین مرجع برای پاسخگویی به سوالات ریاضی و پزشک متخصص بهترین مرجع برای درمان بیماری و تعمیر کار و مهندس بهترین فرد برای تعمیر ماشین و کامپیوتر محسوب می شوند.

می دانید روزی فرا خواهد رسید که در آن روز درباره علت همه کارهایی که انجام می دهیم و انجام نمی دهیم از ما سوال می کنند. بعضی از این اعمال، اعمالی چون نماز، روزه، آداب حج و غیره هستند.

از ما سؤال می شود چرا نماز خواندید؟ چرا اینگونه نماز خواندید؟ مبطلات روزه را از کجا دانستید؟ چرا هفت بار دور خانه خدا چرخیدید؟ چرا اینگونه وضو گرفتید؟ چرا خمس دادید؟ چرا زکات ندادید؟ چرا به نامحرم نگاه کردید؟

چه جوابی برای این سوالات دارید؟ عاقلانه ترین جواب کدام است؟

(در اینجا دانش آموزان جوابهای مختلفی را می دهند مثلا می گویند خدا گفته یا قرآن گفته یا همه اینجوری رفتار می کردند یا پدرم گفته. ما تمام این جوابها را رد می کنیم مثلا می گوییم که کجای قرآن آمده که نماز صبح دو رکعت است یا چه کسی گفته که باید نماز را از پدرت بپرسی یا هر جور دیگران روزه گرفتند تو هم باید روزه بگیری؟)

در این مرحله دانش آموزان می خواهند بدانند که پاسخ این سؤال چیست. شاید در میان دانش آموزان کسی هم بگوید در رساله نوشته شده یا مرجع تقلید گفته که در این صورت او را تشویق کلامی کرده و بحث را ادامه می دهد.

جواب این است که مرجع تقلید گفته و ما باید حرف او را گوش کنیم. ولی چه کسی گفته باید حرف مرجع تقلید را گوش کرد؟ از کجا می فهمیم که باید به حرف او را گوش کنیم. باز دانش آموزان جوابهای مختلفی را می دهند. و یا جوابی برای گفتن ندارند.

در این مرحله بعد از رد جوابهای آنها می گوئید عقل ما گفته که باید حرف مرجع را گوش کنیم. باز سؤال می کنید که عقل ما چگونه می فهمد که باید حرف مرجع را گوش کرد؟

بله دوستان آدمها در زندگی باید کارهای مختلفی را انجام دهند مثلا نیاز دارند که کشاورزی کنند، بنایی کنند، قصابی کنند مهندسی کنند در رشته های مختلف مهندسی مثل الکترونیک، مکانیک و ... پزشکی کنند در رشته های مختلف آن و خیلی کارهای دیگر ولی همه که نمی توانند همه این کارها را خودشان انجام دهند برای همین آمده اند و جامعه و مشاغل را تقسیم بندی کرده اند.

کسی کشاورز شده و هم برای خودش و هم برای دیگران تولید غذا می کند، کسی مهندس شده و هم برای خودش و هم دیگران تولید وسایل و ماشین آلات می کند و کسی پزشک شده و هم خودش و هم دیگران را درمان می کند و خلاصه همه کارها تخصصی شده و همه در هر کاری سراغ متخصص آن کار می روند

خدا این عالم را آفریده و انسان را آفریده که اشرف مخلوقات خداوند است و قطعاً برای نحوه زندگی او برنامه دارد و آن برنامه را برای ما فرستاده و ما باید به وسیله آن برنامه زندگی کنیم تا به موفقیت و خوشبختی در هر دو دنیا برسیم ولی این برنامه در کجا آمده؟

بله این برنامه در کتاب خدا قرآن کریم آمده و توضیحاتی که پیامبر و اهل بیت علیهم السلام داده اند و نحوه زندگی خود این بزرگواران که ما این توضیحات را به عنوان روایات می‌شناسیم، مجموعاً مراجعی است که برنامه زندگی ما انسانها در آن موجود است.

البته این برنامه‌ها کامل است ولی ما به همه آنها دسترسی نداریم و فقط بخشی از آن را می‌فهمیم و توضیح و تبیین و اجرای بقیه به عهده امام زمان علیه السلام است که متأسفانه به علت بی‌لیاقتی ماها از بین ما غایب شده‌اند و باید با همین دستورات باقی مانده و با کمک قرآن و روایات برنامه الهی را کشف کنیم.

ولی اولاً زبان قرآن عربی است و ثانیاً مطالبی که در آن آمده برای تمام شئون زندگی به صورتی است که نیاز به استنباط و رمز گشایی دارد. اعمال عبادی، نحوه زندگی اجتماعی، چگونگی کسب و کار، درآمد حلال و حتی در زمینه چگونگی طهارت و پاکیزگی و دهها و شاید صدها برنامه دیگر که نحوه درست زندگی کردن را به ما می‌آموزد.

آیا هر کسی می‌تواند که این دستورات را بشناسد و همه مشکلات دینی و مذهبی خود را حل کند؟ بدیهی است که این کار هم مثل همه کارهای دیگر در این دنیا تخصصی شده و نیاز به متخصص دارد و بقیه باید به حکم عقلشان در جای جای مسائل زندگی برای حل این مشکلات سراغ این متخصصان بروند تا بتوانند دستورات الهی که همان روش زندگی الهی بشر است را درست انجام دهند و سعادت‌مند شوند.

در حقیقت فردای قیامت اگر که از ما سؤال کردند که چه کسی گفت که تو این جور رفتار کن ما حجت و دلیل داریم و می‌گوییم عقل ما گفت که از مجتهد تقلید کنیم و بر اساس دستوراتی که او از متون دینی برداشت کرده رفتار کنیم همانگونه که در تمام شئون زندگی انگونه رفتار می‌کنیم که عقل می‌گوید.

در مواجهه با بیماری طبق تجویز دکتر حل مسایل درسی طبق نظر معلم و بطور کلی در هر زمینه طبق نظر متخصص مربوط به همان مسئله و این عقلانیترین رفتار جهت حل مسایل زندگی است.

خوب پس مجتهد جامع الشرایط می‌تواند مرجع ما در تمامی شئون این برنامه دینی زندگی باشد و ما با مراجعه به رساله توضیح المسائل مرجع خود می‌توانیم به همه احکام مورد نیاز زندگی مان دسترسی داشته باشیم.

اما بچه‌ها یک سؤال دیگر: از میان متخصصین دین و کسانی که در این زمینه تحقیق می‌کنند ما باید از کدام تقلید کنیم؟

همیشه ما دنبال بهترین معلم ریاضی بهترین دکتر بهترین متخصص هستیم برای اینکه مطمئنیم نتیجه بهتری را می-گیریم پس باز به سراغ عقلمان می‌رویم و می‌بینیم که هر عاقلی در بین متخصصان سراغ بهترین آنها می‌رود و ما هم سراغ بهترین مجتهد می‌رویم.

سؤال دیگر از کجا بفهمیم که کدام مجتهد از دیگران متخصص تر است؟

اگر دنبال بهترین متخصص هوافضا یا الکترونیک یا معماری یا پزشکی بگردیم چگونه او را پیدا می‌کنیم؟ بله می-رویم سراغ مجمع علمی دانشگاهی یا صنفی آنها، و از آنها که مرجع تشخیص متخصصان هستند می‌پرسیم و جواب را پیدا می‌کنیم.

بله در حوزه هم یک جمع وجود دارد بنام جامعه مدرسین حوزه علمیه که مجموعه اساتید برجسته و تراز اول حوزه را تشکیل می‌دهد و آنها با بررسی کارشناسی از بین متخصصان امور دینی که همان مجتهدین محترم هستند فرد یا افرادی را به عنوان اعلم انتخاب می‌نمایند و به دیگران معرفی می‌کنند و بهترین یا تنها راهی که می‌توانیم مرجع تقلید خود را انتخاب کنیم استفاده از نظر این جمع است.

استاد در این مرحله می‌تواند اسامی مجتهدین معرفی شده جامعه مدرسین را روی تابلو بنویسد (صرفاً جهت معرفی) پس برای درمان بیماری عاقلانه ترین رفتار کدام بود؟ برای حل مشکلات درس ریاضی عاقلانه ترین رفتار کدام بود؟ برای پیدا کردن بهترین ها چه باید کرد؟

بنابراین برای اینکه هر مسئله ای را درست حل کنیم به مرجع درست همان کار مراجعه می‌کنیم تا به نتیجه درست برسیم در مسایل دینی زندگی هم بهترین و عاقلانه ترین رفتار براساس نظر مراجع تقلید است تا بتوانیم سالم زندگی کنیم به بن بست نرسیم رفتارها و مناسک دینی زندگی رو درست به جای آوریم و در آن روز بزرگ جواب درست و عاقلانه ای برای علت رفتارهای خود داشته باشیم.

والسلام

مؤسسه یاران سبز موعود عجل الله تعالی فرجه

معاونت پژوهش

به کوشش حجت الاسلام والمسلمین میر محمدیان